

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра англійської філології

І. ВЕРДЖУС
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. авділок С. В.

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№1716102019

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ МОВИ

підготовки бакалавра

спеціальності 035 Філологія / 014 Середня освіта (Англійська мова)

освітньо-професійної програми Мова і література (англійська). Переклад / Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика / Англійська мова

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни “Історія мови” для підготовки студентів освітнього рівня «Бакалавр» галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія за освітньо-професійними програмами Мова і література (англійська). Переклад і Прикладна лінгвістика. Переклад і комп’ютерна лінгвістика та галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова) за освітньо-професійною програмою Англійська мова.

Розробник: Лесик Ірина Валеріївна, к. ф. н, доцент кафедри англійської філології

Рецензент: Чарікова Ірина Василівна, к. ф. н, доцент кафедри англійської філології

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри англійської філології

Протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри: (Ущина В. А.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету іноземної філології

Протокол № 1 від 11 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Павлюк А. Б.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Лесик І.В., 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки / 01 Освіта	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 / 2		
ІНДЗ: є	035 Філологія Мова та література (англійська).	Семестр 6
	Переклад / 035	Лекції 16 год.
	Філологія	Практичні (семінарські) 10 год.
	Прикладна лінгвістика.	Лабораторні 0 год.
	Переклад і	Індивідуальні 0 год.
	комп'ютерна	Самостійна робота 30 год.
лінгвістика / 014	Консультації 4 год.	
Середня освіта	(Англійська мова)	Форма контролю: залік
Англійська мова	Бакалавр	

Таблиця 1.2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання		Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 / 2	03 Гуманітарні науки / 01 Освіта	Рік навчання 3
		Семестр 6
ІНДЗ: є	035 Філологія	Лекції 12 год.
	Мова та література (англійська).	
	Переклад / 035 Філологія	Практичні (семінарські) 8 год.
	Прикладна лінгвістика.	Лабораторні 0 год.
	Переклад і комп'ютерна лінгвістика / 014	Індивідуальні 0 год.
	Середня освіта (Англійська мова)	Самостійна робота 32 год.
Англійська мова	Бакалавр	Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Програма навчальної дисципліни «**Історія мови**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра для студентів галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія та галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є змінний характер англійської мови протягом її історичного розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки. Зміст курсу побудований з урахуванням результатів новітніх досліджень в галузі загального мовознавства і германістики. В основу курсу покладено досягнення сучасної лінгвістичної думки щодо проблеми історизму в мові, механізму розвитку мовних систем, синхронії та діахронії мовних явищ, взаємозв'язку та взаємодії окремих підсистем мови, системного підходу до опису мовних явищ.

Курс «Історії мови» логічно і змістовно пов'язаний з навчальними дисциплінами «Лінгвокраїнознавство країни основної мови», «Історія літератури країни основної мови», „Вступ до мовознавства”, «Вступ до спецфілології».

Опанування знаннями з історії мови є необхідним кроком у формуванні наукового світогляду студента-мовознавця, викладача мовних дисциплін у середній та вищій освіті.

Семінарські заняття базуються на тематиці лекційного курсу. Семінари розраховані як на закріплення теоретичних знань, так й на формування професійних навичок й умінь.

Метою курсу є формування у студентів уявлення про еволюцію англійської мови під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників мовного розвитку.

Для досягнення поставленої мети, необхідно:

- розкрити закономірності розвитку англійської мови;
- виділити характерні риси кожного періоду розвитку англійської мови (давньоанглійського, середньоанглійського та новоанглійського);

- проаналізувати формування системи англійської мови в різні історичні періоди на фонетичному, лексичному морфологічному і синтаксичному рівнях;

- дати історичне пояснення основним особливостям сучасної системи англійської мови, яка склалася в результаті багатовікового розвитку.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- закономірності розвитку англійської мови як певної системи у взаємозалежності її структурних елементів – фонетики, граматики, лексики;

- зв'язок між історією англійської нації та становленням англійської мови;

- вплив екстралінгвістичних чинників на лінгвістичні процеси.

Студенти повинні набути такі **вміння**:

- розуміти історичні процеси, що відбуваються в мові, у зв'язку з історією розвитку суспільства;

- спостерігати певні мовні явища та встановлювати між ними історичні зв'язки;

- пояснити специфічні риси сучасної англійської мови з точки зору її історичного розвитку;

- аналізувати автентичний текст відповідного історичного періоду, зважаючи на його фонетичні, граматичні та лексичні особливості;

- читати та перекладати тексти різних етапів розвитку англійської мови мовою сучасності.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія мови» складається з двох змістових модулів відповідно кількості кредитів, передбачених навчальним планом на вивчення дисципліни протягом семестру. Структуру навчальної дисципліни для денної форми навчання представлено у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (Семін.)	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти вивчення історії англійської мови. Стародавня англійська мова.						
Тема 1. Основні методологічні та лінгвістичні положення курсу. Періодизація історії англійської мови	5,25	2	1		2	0,25
Тема 2. Історичні умови формування давньоанглійської мови. Пам'ятки давньоанглійської писемності	5,25	1	1		3	0,25
Тема 3. Фонетична будова давньоанглійської мови	5,25	1	1		3	0,25
Тема 4. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови давньоанглійського періоду	8	2	2		3	1
Тема 5. Словниковий склад англійської мови давнього періоду і його розвиток	6,25	2	1		3	0,25
Разом за змістовим модулем 1	30	8	6		14	2
Змістовий модуль 2. Огляд історії розвитку англійської мови в середній та новий період						
Тема 1. Історичні передумови мовних змін в середньоанглійський період. Діалекти	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 2. Фонетична будова						

англійської мови середнього періоду. Система орфографії	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 3. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови середнього періоду	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 4. Характерні риси словникового складу середнього періоду	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 5. Основні історичні події нового періоду. Утворення національної мови	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 6. Фонетична будова англійської мови нового періоду. Система орфографії	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 7. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови нового періоду	3,75	1	0,5		2	0,25
Тема 8. Словниковий склад англійської мови нового періоду	3,75	1	0,5		2	0,25
Разом за змістовим модулем 2	30	8	4		16	2
Усього годин	60	16	10		30	4

Структуру навчальної дисципліни для заочної форми навчання представлено у вигляді таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (Семін.)	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти вивчення історії англійської мови. Стародавня англійська мова.						
Тема 1. Основні методологічні та						

лінгвістичні положення курсу. Періодизація історії англійської мови	5,5	1	1		3	0,5
Тема 2. Історичні умови формування давньоанглійської мови. Пам'ятки давньоанглійської писемності	5	1	0,5		3	0,5
Тема 3. Фонетична будова давньоанглійської мови	5,5	1	0,5		3	1
Тема 4. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови давньоанглійського періоду	6	1	1		3	1
Тема 5. Словниковий склад англійської мови давнього періоду і його розвиток	6	1	1		3	1
Разом за змістовим модулем 1	28	5	4		15	4
Змістовий модуль 2. Огляд історії розвитку англійської мови в середній та новий період						
Тема 1. Історичні передумови мовних змін в середньоанглійський період. Діалекти	5	1	0,5		3	0,5
Тема 2. Фонетична будова англійської мови середнього періоду. Система орфографії	4	1	0,5		2	0,5
Тема 3. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови середнього періоду	4	1	0,5		2	0,5

Тема 4. Характерні риси словникового складу середнього періоду	4	1	0,5		2	0,5
Тема 5. Основні історичні події нового періоду. Утворення національної мови	4	1	0,5		2	0,5
Тема 6. Фонетична будова англійської мови нового періоду. Система орфографії	4	1	0,5		2	0,5
Тема 7. Морфологічна та синтаксична будова англійської мови нового періоду	3,5	0,5	0,5		2	0,5
Тема 8. Словниковий склад англійської мови нового періоду	3,5	0,5	0,5		2	0,5
Разом за змістовим модулем 2	32	7	4		17	4
Усього годин	60	12	8		32	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Враховуючи специфіку навчального курсу самостійна робота передбачає:

- підготовку до семінарських занять та самостійне опрацювання тем;
- виконання практичних завдань у позааудиторний час;
- систематизацію вивченого матеріалу для написання модульних контрольних робіт, підсумкових робіт.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальним завданням для студентів є читання та аналіз текстів різних історичних періодів та їх переклад мовою сучасності. Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів застосовувати на практиці одержані знання.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні курсу студент виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на семінарах, виконання самостійних завдань, написання модульних контрольних робіт. Усі види навчальної діяльності студента оцінюються певною кількістю балів. Сумарна кількість балів, яку студент отримує за 100- бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, що відповідає: зараховано, не зараховано з необхідністю повторного складання.

Діагностика успішності навчання студентів здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролю.

Поточне оцінювання призначено для визначення рівня навченості студентів під час проведення лекційних та практичних занять і реалізується у формі опитування, виступів на заняттях, перевірки виконаних студентами самостійних завдань та індивідуальної роботи. Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку. Залік складається з підсумкового тесту та усної відповіді. Максимальна кількість балів за підсумковий тест дорівнює 30 балам. Максимальна кількість балів за усну відповідь дорівнює 30 балам. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль – 60. Підсумковий тест та усна відповідь є відображенням теоретичного та практичного матеріалу, засвоєного під час опрацювання курсу.

Студенту, який після написання підсумкового тесту набрав кількість балів, достатню для отримання заліку (не менше 60 балів), за бажанням підсумкова оцінка виставляється автоматично.

Таблиця 3

Розподіл балів

Поточний контроль (мах 40 балів)					Модульний контроль (мах 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	ІНДЗ		Підсумковий тест	Усна відповідь	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	10	30	30
6	6	6	6	6			
100							

На семінарському занятті оцінюються:

- 1) усна відповідь студента з основного питання;
- 2) доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- 3) участь в обговоренні дискусійних питань та вміння доведення власної думки;
- 4) виконання практичних завдань з інтерпретації мовних явищ у діахронії;
- 5) аналіз автентичних текстів різних періодів.

Критерії оцінювання знань студента на семінарських заняттях

Таблиця 4

Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5 відмінно	90 – 100	Аргументована, логічна, повна відповідь; глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; творче осмислення матеріалу; чітка, лаконічна відповідь на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач. Активна участь

		в обговоренні дискусійних питань.
4 добре	74-89	<p>Аргументована, логічна, повна відповідь; міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання; чітка, лаконічна відповідь майже на всі поставлені питання; вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; активна участь в обговоренні дискусійних питань.</p> <p>Міцні знання навчального матеріалу, вміння орієнтуватися в ньому; оперування необхідним колом понять та категорій; вміння встановити зв'язок між теорією та практикою, в цілому логічна відповідь з незначною кількістю помилок.</p>
3 задовільно	60-73	<p>Посередні знання навчального матеріалу; мало аргументовані відповіді; слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань.</p> <p>Фрагментарне володіння матеріалом і необхідним колом понять та категорій курсу; відповідь, яка містить значну кількість недоліків і помилок; неповне висвітлення змісту питань; недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; часткове опрацювання матеріалу підручника.</p>
2 незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	<p>Неопанування значної частини матеріалу курсу; неволодіння понятійним апаратом; відсутність будь-якої опрацьованої літератури. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання.</p>
2 незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34	<p>Студент не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань.</p>

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Список основної літератури

1. Аракин В. Д. Очерки по истории английского языка / Аракин В. Д. – М.: Высшая школа, 1983. – 56 с.

2. Верба Л.Г. Історія англійської мови. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / Верба Л.Г. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 304 с.
2. Хаймович Б. С. Стислий курс історії англійської мови / Хаймович Б. С. – К.: Наукова думка, 1998. – 66 с.
3. Barber C. The English Language: A Historical Introduction / Barber C. – Cambridge University Press, 2000. – 299 p.
4. Baugh A. A History of the English Language / A. Baugh, T. Cable – London: Routledge, 2002. – 447 p.
5. Hogg R. A History of the English Language / R. Hogg, D. Denison. – Cambridge University Press, 2006. – 495 p.
6. Rastorgueva T.A. History of English / Rastorgueva T.A. – Moscow, 2003. – 347 p.

Список додаткової літератури

1. Расторгуева Т.А. Очерки по исторической грамматике английского языка / Расторгуева Т.А. – М.: Астрель, 2000. – 76 с.
2. Шахрай О.Б. Короткий історичний довідник з фонетики і морфології англійської мови / Шахрай О.Б. – К.: Наукова думка, 1989. – 56 с.
3. Ярцева В.Н. Исторический синтаксис английского языка / Ярцева В.Н.. – М.: Наука, 1999. – 35 с.
4. Ярцева В.Н. Историческая морфология английского языка / Ярцева В.Н. – М.: Наука, 1997. – 45 с.
5. Ярцева В.Н. Развитие национального литературного английского языка / Ярцева В.Н. – М.: Просвещение, 1997. – 87 с.
6. Fisiak J. An Outline History of English. Vol. 1. External History / J. Fisiak – Poznan, 1993. – 58 p.
7. The Cambridge History of the English Language. Vol. 1-2. – Cambridge: CUP, 1992. – 987 p.

8. Jespersen O. Growth and Structure of English / O. Jespersen – N.Y., 1999. – 69 p.

9. Nist J. A Structural History of English / J. Nist – Oxford, 2001. – 89 p.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет історії англійської мови і його місце серед інших лінгвістичних дисциплін

2. Закономірності розвитку мови у нерозривному зв'язку з історією англійського народу

3. Поняття про закони розвитку мови. Нерівномірність розвитку окремих сторін мови

4. Проблема періодизації історії англійської мови

5. Історичні умови формування давньоанглійської мови

6. Давньоанглійські діалекти. Пам'ятки давньоанглійської писемності

7. Фонемний склад давньоанглійської мови. Система голосних: монофтонги та дифтонги в давньоанглійській мові. Фонетичні зміни голосних звуків

8. Система приголосних та їх фонетичні зміни в давньоанглійській період

9. Наголос в давньоанглійській мові

10. Давньоанглійська абетка та правила читання

11. Загальні характеристики морфологічної будови давньоанглійської мови

12. Іменник та його граматичні категорії. Відміни іменників в давньоанглійській мові

13. Давньоанглійській прикметник й два типи його відмінювання. Узгодження прикметника з іменником у роді, числі та відмінку. Ступені порівняння прикметника

14. Давньоанглійській займенник, його класи та граматичні категорії

15. Дієслово та його основні граматичні категорії: особа, число, час, спосіб. Морфологічна класифікація дієслів давньоанглійській мові
16. Неособові форми дієслова: дієприкметник та інфінітив давньоанглійській мові
17. Синтаксична будова давньоанглійської мови. Синтаксичні зв'язки на рівні фрази
18. Речення та його типи. Порядок слів у розповідному і питальному реченнях
19. Загальна характеристика словникового складу англійської мови давнього періоду та шляхи його поповнення
20. Способи словотвору в староанглійській мові
21. Стилiстична стратифікація словникового складу староанглійської мови
22. Історичні передумови мовних змін в середньоанглійський період
23. Середньоанглійські місцеві діалекти та їх географічне походження. Виникнення лондонського діалекту.
24. Зміни системи голосних англійської мови середнього періоду
25. Зміни системи приголосних англійської мови середнього періоду
26. Система орфографії середнього періоду та її загальні характеристики.
27. Морфологічна будова англійської мови середнього періоду та зміни в ній. Зростання рис аналітизму. Спрощення та уніфікація морфологічної будови. Втрата певних граматичних категорій та поява нових. Становлення означеного і неозначеного артиклів.
28. Синтаксична будова англійської мови середнього періоду. Розвиток нових тенденцій у структурі речення: поступове встановлення непорушного порядку головних членів речення.
29. Зміни в словниковому складі та шляхи його збагачення. Скандинавські, французькі та латинські запозичення в англійській мові середнього періоду

30. Історичні передумови мовних змін в новоанглійський період
31. Розвиток літературної мови в XVII-XVIII ст. Поява граматиків і орфоепістів
32. Регіональне варіювання англійської мови. Поширення англійської мови за межами Великобританії
33. Фонетичні зміни англійської мови нового періоду. Поступовий характер фонетичної зміни, відомої під назвою «зсув голосних». Зміни інших голосних
34. Зміна приголосних англійської мови нового періоду
35. Становлення англійської орфографії в новоанглійський період та її консервативна основа
36. Розвиток морфологічної системи у новоанглійський період: система категорії іменника, займенника, дієслова
37. Зміни в синтаксичній будові у новоанглійський період, розвиток системи синтаксичних відношень й засобів зв'язку
38. Поповнення словникового складу англійської мови нового періоду шляхом словотвору, зміни значення слів, запозичення. Розширення полісемії слів